

Jakamistalouden kehittäminen
Etelä-Savossa

 Euroopan unionin
osarahoittama
MIKSEI MIKKELI

 Etelä-Savon
maakuntaliitto

KIERTO- JA JAKAMISTALOUDEN BENCHMARKKAUSMATKARAPORTTI 19.–21.5.2025

MATKARAPORTIN KÄYTTÖ

Tämä matkaraportti kokoaa yhteen
toukokuussa 2025 Suomessa ja
Ruotsissa toteutetun kierto- ja
jakamistalouden
benchmarkkausmatkan
kokemukset, havainnot ja
oivallukset. Raporttia voi hyödyntää
oman kunnan kierto- ja
jakamistalouden kehittämistyössä.

Koonnut: Johanna Järvinen

Jakamistalouden kehittäminen
Etelä-Savossa-hanke, Mikkelin
kehitysyhtiö Miksei Oy. Hanke on
Euroopan unionin osarahoittama ja
rahoituksen on myöntänyt Etelä-
Savon maakuntaliitto.

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	2
2. Benchmarkkauskohteet ja havainnot	3
2.1 Jyväskylä – Second hand -toiminta	3
2.2 Tampere – Jakamistalous Vuoreksessa ja TAMK.....	4
2.3 Turku ja Ravintola Kuori – yhteisen illallisen äärellä	7
2.4 Eskilstuna – ReTuna kiertotalousostoskeskus.....	8
2.5 Helsinki – Redin kiertotalouskerros	11
3. Matkan opit ja havainnot.....	13
3.1 Työpajan tuloksia matkasta.....	13
3.2 Matkanjohtajan havainnot ja johtopäätökset.....	14
3.3 Benchmarkkausmatkan anti alueelliselle kehitykselle.....	17

1. Johdanto

Kiertotalouden ja jakamistalouden ratkaisut kehittyvät vauhdilla eri puolilla Suomea ja Eurooppaa. Benchmarkkausmatkat tarjoavat ainutlaatuisen mahdollisuuden tutustua näihin ratkaisuihin paikan päällä, kuulla käytännön kokemuksia ja ymmärtää, kuinka niitä on sovellettu erilaisissa ympäristöissä ja käyttäjäryhmissä. Toimivia, kestävän kehityksen mukaisia malleja ei kuitenkaan voi siirtää suoraan uuteen kontekstiin – ne on muokattava paikallisiin resursseihin, rakenteisiin ja tarpeisiin sopiviksi. Siksi on arvokasta pyrkiä syvempään ymmärrykseen siitä, miksi jokin konsepti toimii ja millaisia haasteita sen toteuttamisessa on kohdattu. Näin voidaan välttää toistamasta samoja virheitä ja oppia muiden kokemuksista.

Benchmarkkausmatkojen suurinta antia on avoin vuoropuhelu. Edelläkävijät jakavat kokemuksiaan mielellään, kun tavoitteena on yhteinen hyvä – kestävämpi tulevaisuus meille sekä ympäristöllemme. Tästä matkasta muodostui innostava ja ajatuksia herättävä yhteinen oppimisprosessi, joka rakentui sekä asiantuntevien kohde-esittelyiden että osallistujien aktiivisten keskustelujen varaan.

Benchmarkkausmatkan opit eivät saa jäädä vain muistoksi, ne tulee hyödyntää luomalla konkreettisia vastuullisia toimintamalleja omiin kaupunkeihimme.

---

*Kiitän lämpimästi kaikkia matkalla mukana olleita hienosta yhteisestä reissusta, sekä teitä asiantuntijoita, jotka jaoitte kokemuksenne ja työnne kanssamme.
- Johanna Järvinen, Jakamistalouden kehittäminen Etelä-Savossa -hankkeen projektipäällikkö, Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy*

Toukokuun 2025 benchmarkkausmatkalle osallistui yhteensä 12 henkilöä, jotka edustivat Etelä-Savon alueen- ja Jyväskylän oppilaitoksia, kehitysyhtiöitä, hanketoimijoita sekä kiertotalouden-, jakamistalouden- ja kaupunkikehittämisen asiantuntijoita. Matka sisälsi tutustumiskohteita neljässä kaupungissa: Jyväskylässä, Tampereella, Eskilstunassa ja Helsingissä. Kolmen päivän aikana ryhmä perehtyi monipuolisiin käytännön ratkaisuihin kiertotalouden ja jakamistalouden saralla sekä tutki mahdollisuuksia niiden soveltamisesta oman alueensa kehittämistyössä.

Matkan tavoitteena oli syventää osaamista kierto- ja jakamistalouden ajankohtaisista käytännöistä sekä tunnistaa uusia yhteistyön mahdollisuuksia eri organisaatioiden, kuntien ja kehittäjien välillä. Matka toteutettiin osana Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy:n *Jakamistalouden kehittäminen Etelä-Savossa*-hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama ja jonka rahoituksen on myöntänyt Etelä-Savon maakuntaliitto.

Matka osoitti selkeästi, että kunnilla on keskeinen rooli uusien ratkaisujen mahdollistajina. Kunnallinen tuki, poliittinen tahto ja kyky kantaa kehitystyön alkuvaiheen riskejä olivat yhdistäviä tekijöitä onnistuneille kokeiluille. Erityisesti korostui tarve rakentaa paikallisia kiertotalouden ja jakamistalouden ekosysteemejä, joissa kunnat, yritykset, yhteisöt ja asukkaat toimivat yhdessä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kuva 1. Koko ryhmä Eskilstunan kaupungissa Kiertotalousostoskeskus ReTunan edessä. Kuva: Juha Kaipiainen.

2. Benchmarkauskohteet ja havainnot

Tässä luvussa esitellään tarkemmin matkan benchmarkauskohteet, niissä saadut opit ja esitykset. Matkan aikana osallistujilla oli mahdollisuus kirjata havaintojaan ja heränneitä ideoita digitaaliseen matkapäiväkirjaan, joka toteutettiin Howspace-alustalla. Päiväkirjan tarkoituksena oli tarjota matalan kynnyksen työkalu ajatusten kokoamiseen, keskustelun virittämiseen ja yhteiseen ideointiin koko matkan ajan. Raportissa on mukana koosteita matkapäiväkirjan kommentteista ja keskusteluista.

2.1 Jyväskylä – Second hand -toiminta

Matkan ensimmäiset tutustumiskohteet sijoituivat Jyväskylän ydinkeskustaan, jossa vierailtiin kolmen toisiaan lähellä sijaitsevan second hand -liikkeen toimipisteissä. Kierroksella sai kattavan näkemyksen paikallisen second hand -toimialan erityispiirteistä ja yhteistyömalleista.

Vierailu Jyväskylän second hand -liikkeisiin tarjosi kiinnostavia näkökulmia siihen, miten käytettyjen vaatteiden ja tavaroiden myynti voi yhdistyä asiakaspalveluun, tilaratkaisuihin ja toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Lähekkäin sijaitsevat liikkeet voivat tukea toistensa toimintaa ohjaamalla asiakkaita eteenpäin tarvittaessa, mikä vahvistaa verkostomaisen toimintatavan etuja ja potentiaalia kiertotalousliiketoiminnassa. Korjauspalveluiden, kuten ompelimoiden, tuominen liikkeiden yhteyteen madaltaa kynnystä muokata vaatteita omaan makuun ja tarpeisiin. Samalla ne helpottavat vaatteiden huoltoa ja tekevät palveluista luontevan osan arjen asiointia.

Liikkeissä nähtiin myös toimivia esimerkkejä uusien ja käytettyjen tuotteiden yhdistämisestä, mikä rikastaa tarjontaa ja palvelee erilaisia asiakasryhmiä. Asiakaskokemusta kehitettiin lisäksi second hand -tyylikpalveluiden ja visuaalisesti houkuttelevan esillepanon keinoin. Esimerkiksi Happy Second -

liikkeessä vaatteet oli aseteltu katosta roikkuviin telineisiin, mikä loi ilmavan ja kutsuvan tunnelman sekä lisäsi tilan toimivuutta. Tällaiset ratkaisut korostavat elämyksellisyyden ja esteettisyyden merkitystä kestävän kulutuksen palveluympäristöissä.

Kuva 2. Koto-liikkeessä oli kauniisti esillä niin uusia, kuin myös käytettyjä vaatteita ja asusteita. Kuva: Johanna Järvinen

Matkapäiväkirjasta poimittua

Matkapäiväkirjassa nousi esiin useita kiinnostavia ideoita ja havaintoja. Erityisesti second hand -liikkeiden stailauspalvelut herättivät ajatuksia siitä, voisiko vastaavaa palvelukonseptia kehittää yhteistyössä esimerkiksi Esedun muoti- ja tekstiilialan koulutuksen sekä paikallisten kirpputorien tai kivijalkaliikkeiden kanssa myös Mikkelissä. Keskustelua herätti myös alle 25-vuotiaiden kiinnostus käytettyihin vaatteisiin ja se, kuinka heidän kulutustottumuksiaan voitaisiin ohjata kestävämpään suuntaan. Miesten second hand -tarjonta koettiin vielä osin suppeaksi. Vierailu herätti osallistujissa innostusta kehittää kaupunkinsa keskustaa elävämmäksi ja visuaalisesti houkuttelevammaksi myös kiertotalouden näkökulmasta. Yrittäjälähtöinen kehittäminen ja eri toimijoiden välinen yhteistyö nähtiin keskeisinä keinoina tämän tavoitteen edistämiseksi.

2.2 Tampere – Jakamistalous Vuoreksessa ja TAMK

Tampereen ammattikorkeakoulun vierailulla osalle ryhmää esiteltiin tekstiili- ja materiaalitekniikan koulutusta sekä siihen liittyvää tutkimus- ja kehitystoimintaa. Esittelyn piti tekniikan tohtori Marja Rissanen, jonka asiantuntemus kattaa muun muassa tekstiilikuitujen karakterisoinnin, kehräyksen, värjäyksen ja ekologiset näkökulmat. Vierailu tarjosi syvällisen katsauksen siihen, kuinka tekninen osaaminen ja tutkimusinfrastruktuuri mahdollistavat uudenlaisten ratkaisujen kehittämisen tekstiilien uusiokäytön ja kierrätyksen edistämiseksi.

Erityisesti nousi esiin, että tekstiilikiertotalouden kehittäminen edellyttää ymmärrystä materiaalien rakenteista ja käyttäytymisestä valmistusketjun eri vaiheissa. TAMKin laboratoriot tarjoavat tähän erinomaiset puitteet, sillä ne mahdollistavat sekä opetuksen että käytännön kokeilut tekstiilien uudelleenkäytettävyyden, turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi.

Matkapäiväkirjasta poimittua TAMKin vierailusta

TAMKin vierailu koettiin osallistujien keskuudessa hyvin antoisana ja inspiroivana. Erityisesti nykyaikaisesti varusteltu tekstiililaboratorio teki vaikutuksen. Vierailun aikana keskusteltiin kiertotalouden ja materiaaliteknologian mahdollisuuksista, ja esiin nousi tarve ymmärtää materiaalien koko elinkaari kestävien ratkaisujen kehittämiseksi.

Osallistujat arvostivat erityisesti Marja Rissasen asiantuntevaa esittelyä, jossa käytiin läpi TAMKin kierrätyshankkeita sekä yhteistyötä muiden korkeakoulujen, kuten LABin ja Turun AMK:n kanssa. Tämä yhteistyö nähtiin hyvänä esimerkkinä siitä, miten toimijoiden välinen kumppanuus voisi tukea alueellista kehitystä myös Etelä-Savossa.

Vierailu Tampereen Vuoreksessa: Jakamistalouden ja kehitysohjelman käytännön ratkaisut

Benchmarkkausmatkan yhteydessä tutustuttiin Tampereen kaupungin Hiilineutraaleja tekoja - kehitysohjelmaan Vuoreksen kaupunginosassa. Vuoreksen monitoimitila, Willari-tavarapyörät ja Lainappi Oy:n miehittämättömät lainauspisteet osoittivat käytännössä, miten jakamistaloutta voidaan toteuttaa kaupungin tukemana. Tampereen kokemuksissa korostui erityisesti selkeän vastuunjaon tarve kaupungin, palveluntarjoajien ja asukkaiden välillä sekä se, että kunnallinen tuki kokeiluihin voi kattaa esimerkiksi tilojen tarjoamisen, yhteiskehittämisen fasilitoinnin sekä viestinnän palvelut.

Tampereella kehitettävillä asuinalueilla ensin kartoitettiin käyttäjien tarpeet ja sen jälkeen lähdettiin kehittämään ratkaisuja osallistavasti asukkaiden kanssa. Ohjelman tavoitteena on edistää hiilineutraaliutta muuttamalla kulutustottumuksia ja liikkumista sekä kehittämällä skaalautuvia ratkaisuja eri asuinalueilla. Jakamistalouden kokeiluja on toteutettu vaiheittain erityisesti tavaroiden ja liikkumisvälineiden jakamisen ympärille, kaupungin toimiessa taustatukena ja mahdollistajana.

Käytännön kokeiluissa on havaittu sekä onnistumisia että haasteita. Esimerkiksi julkiset hankintaprosessit voivat olla liian raskaita pienille palveluntarjoajille, ja tilojen käyttöön liittyy monia yhteensovittamisen kysymyksiä, kuten turvallisuus ja ilkvallan estäminen. Vuoreksen monitoimitila on kuitenkin onnistunut esimerkki siitä, miten joustava yhteisötila voi tukea sekä arjen toimintaa että uusia palvelukonsepteja. Nämä luovat viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä alueen asukkaille.

Vuokrattavat sähkötavarapyörät Vuoreksessa: Willari ja Lainappi Oy

Tampereen Vuoreksessa toteutettava jakamistalouden kokeilu yhdistää sähköavusteiset tavarapyörät ja itsepalveluvuokrauksen arjen liikkumistarpeisiin. Willari (Wcollab Oy) ja Lainappi Oy tarjoavat asukkaille kolmea erilaista pyörämallia, joita voi varata Lainappi-sovelluksen kautta. Matkan osallistujat pääsivät kokeilemaan pyöriä itse, ja kokemus oli monien mielestä vaivaton ja toimiva. Sähköavustus helpotti erityisesti raskaiden kuormien kuljettamista. Pyörät ovat hyviä vaihtoehtoja esimerkiksi ostosten, lasten tai harrastusvälineiden kuljetukseen autoilun sijasta.

Kuva 3. Vuoreksen tiloissa oli vuokrattavissa sähköavusteiset konttipyörät ja siellä sijaitsi myös Lainapin lokerikko, josta sai vuokrata mm. tekstiilipesurin. Kuva: Johanna Järvinen

Lainappi Oy:n yrittäjät esittelivät palveluaan, joka mahdollistaa erilaisten tavaroiden vuokraamisen mobiilisovelluksen kautta. Palvelussa voivat toimia Lainappi- yrityksen lisäksi myös yksityishenkilöt kuin muutkin yritykset. Vuoreksen esimerkki osoittaa, kuinka jakamistalouden infrastruktuuri voidaan rakentaa yhdistämällä digitaalisia ratkaisuja ja paikallista yhteistyötä. Molemmat palvelut – liikkumiseen liittyvä Willari ja esineiden vuokrausta tarjoava Lainappi – ovat skaalautuvia ja sovellettavissa laajasti myös muihin kuntiin ja kaupunginosiin.

Kuva 8. Vuoreksessa Lainapin vuokrauskaapista sai käyttöönsä valittuja tavaroita Lainappi-sovelluksen avulla. Kuva: Johanna Järvinen

Matkapäiväkirjasta poimittua

Tampereen kaupungin esitys jakamistalouden kokeiluista herätti benchmarking-ryhmässä keskustelua erityisesti julkisten hankintojen haasteista. Esimerkiksi Hilma-kilpailutuksiin voi olla vaikeaa saada tarjouksia, mikäli palvelu liittyy uusiin ja kehittyviin liiketoimintamalleihin. Tämä korostaa tarvetta ketterille kumppaneille, kuten startupeille, joiden mukaan saaminen edellyttää aktiivista yhteistyötä ja yhteiskehittämistä.

Tampereen kokeiluissa yhdistyvät useat teemat, erityisesti kestävä liikkuminen, ja niiden pitkäkestoinen toteutus (noin 1,5 vuotta) mahdollistaa palveluihin totuttautumisen ja tietoisuuden kasvun. Samanaikaiset kokeilut eri puolella kaupunkia toteutetaan strategisesti koordinoitun kehitysohjelman alla.

Kokeilujen onnistumista tukevat poikkihallinnollinen yhteistyö sekä paikalliset verkostot ja viestintä. Jokaisessa kokeilussa on mukana kaupungin sisäinen vastinpari, esimerkiksi varhaiskasvatuksesta, mikä ankkuroi toimintaa olemassa oleviin palveluihin.

Vuores toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten yhteisöllisyys ja paikalliset rakenteet tukevat jakamistalouden ratkaisujen omaksumista. Alueella on käytössä oma Vuores-nettisivusto ja tapahtumia, kuten Vuores-päivä, jotka edistävät palveluiden näkyvyyttä ja käytettävyyttä arjessa.

2.3 Turku ja Ravintola Kuori – yhteisen illallisen äärellä

Tampereen vierailujen jälkeen benchmarking-matka jatkui Turkuun, jossa osallistujille oli varattu verkostoitumisillallinen kasvisravintola Kuoriin. Ravintola oli varattu yksinomaan ryhmän käyttöön, mikä loi rauhalliset ja intiimit puitteet tutustumiselle, keskusteluille ja päivän kokemusten reflektoinnille.

Kuva 4. Ravintola Kuorissa keskusteltiin hyvän ruoan ja tunnelman äärellä omasta työstä ja taustasta, sekä matkan odotuksista. Kuva: Maarit Randelin.

Ravintolan henkilökunta kertoi ruokailun loppuvaiheessa Kuorin vastuullisuusperiaatteista. Ravintola painottaa lähituotantoa ja paikallisia raaka-aineita, ja sen koko toimintafilosofia perustuu ympäristöystävällisyyteen ja kasvipohjaiseen ruokaan. Illallisen aikana nousi esiin muun muassa maininta "peruna-Hannusta", joka toimittaa perunat suoraan ravintolan ovelle, tämä hauska yksityiskohta jäi monelle mieleen.

Turussa ryhmä siirtyi laivaan, jossa yövyttiin omissa tai yhteisissä hyteissä. Aamulla Tukholmasta ajettiin omalla bussilla Eskilstunan kaupunkiin ja siellä olevaan ReTuna kiertotalousostoskeskukseen.

2.4 Eskilstuna – ReTuna kiertotalousostoskeskus

Benchmarkkausmatkan ohjelman tärkeimpiä tavoitteita oli päästä tutustumaan Eskilstunassa sijaitsevaan ReTuna kiertotalousostoskeskukseen, jossa Simon Glimtoft järjesti noin tunnin opastetun kierroksen. ReTuna on ainutlaatuinen ostoskeskus, jonka kaikki myytävät tuotteet ovat kierrätettyjä, uudistettuja tai uusiomateriaalista valmistettuja. Se avattiin vuonna 2015 ja toimii Eskilstuna Energi och Miljö (EEM) -yhtiön alaisuudessa, joka on paikallisomisteinen kunnallinen yritys.

Kuva 5 ReTunan pääsisäänkäynnissä kerrotaan, kuinka vanhasta tehdään uutta – liikkeet kunnostavat, muokkaavat ja jalostavat käytettyjä tavaroita uusiksi myytäväksi tuotteiksi. *Kuva: Johanna Järvinen*

ReTunan kunnallinen omistus ja poliittinen tuki

ReTunan taustalla toimii Eskilstuna Energi och Miljö AB (EEM), kaupungin omistama yhtiö, joka vastaa muun muassa jäte- ja kiertotalouspalveluista. Simon Glimtoft kertoi tavaratalon kierroksella, että ReTuna syntyi vahvan poliittisen tahdon tuella ja kunnallisten päättäjien vankalla sitoutumisella kehitystyöhön. Eskilstunan kaupunki oli määritellyt tavoitteekseen olla ympäristöystävällisyyden edelläkävijä, ja osana tätä visiota syntyi myös idea kiertotalousostoskeskuksesta.

Toimintamalli ja ostoskeskuksen rakenne

ReTuna sijaitsee kaupungin kierrätyskeskuksen yhteydessä, mikä tukee ostoskeskuksen tehokasta materiaa livirran saantia ja vähentää tarvetta kuljetuksille. Asukkaat voivat tuoda tarpeettomia tavaroitaan keräyspisteeseen, josta ne lajitellaan ja toimitetaan niille erikoistuneisiin myymälöihin. Ostoskeskuksessa toimii noin 14 liikettä kuten esimerkiksi huonekalu-, lastentavara- ja vaateliike. Myynnissä on ainoastaan tuotteita, jotka istuvat myymälän selkeästi määritellyn konseptiin ja ilmeeseen. Selkeä roolijako, yhteiset säännöt ja hiotut prosessit tukevat yrittäjien välistä yhteistyötä, sekä koko ostoskeskuksen sujuvaa ja miellyttävää asiakaskokemusta.

Yhteisöllinen ja kasvatuksellinen vaikutus

ReTuna toimii myös kestävän kehityksen oppimis- ja tapahtuma-alustana. Keskuksessa järjestetään työpajoja, seminaareja ja teemapäiviä, ja siellä toimii Recycle Design -koulutusohjelma. Paikalliset koulut ja päiväkodit hyödyntävät keskuksen tarjoamia kierrätysmateriaaleja luovaan toimintaan ja kouluprojekteihin. Keskus tukee ja kouluttaa näin koko yhteisöä ja sen ilmastotietoisuutta sekä osallisuutta kestävään elämäntapaan.

Kuva 6. Koululaiset olivat toteuttaneet ReTunan tiloihin kauniita ja mielenkiintoisia tavarainstallaatioita ja taidekokonaisuuksia. Kuva: Maarit Randelin

Taloudellinen kannattavuus ja vaikuttavuus

ReTuna aloitti toimintansa vuonna 2015 noin 1,7 miljoonan euron kunnan investoinnilla, josta osa käytettiin vuokratukena liikkeille. Vuodesta 2018 alkaen ostoskeskus ja sen yritykset ovat toimineet taloudellisesti omavaraisesti ja tulos on ollut nousujohteista siitä lähtien. Ostoskeskus on paikallisesti vaikuttava työllistäjä Eskilstunan kaupungissa ja tällä hetkellä se työllistää noin 80 henkilöä. Se houkuttelee kävijöitä laajalta alueelta, jopa ulkomailta saakka, elävöittäen kaupunkia ja vahvistaen sen mainetta kiertotalouden edelläkävijänä.

Matkapäiväkirjasta poimittua

Eskilstunan ReTuna-kiertotalousostoskeskus teki syvän vaikutuksen benchmarking-ryhmään kokonaisvaltaisella toimintamallillaan, jossa yhdistyvät kierrätys, liiketoiminta ja yhteisöllisyys. Keskukseen visuaalisesti houkuttelevat myymälät, tehokas logistiikka ja harkittu tavarankäsittely muodostivat yhdessä toimivan kokonaisuuden, jossa resurssiviisaus ja taloudellinen kannattavuus kulkivat käsi kädessä. Toiminnan liiketaloudellinen näkökulma, kuten kilpailukykyiset vuokrat, suuret varastotilat ja yhteistyösäännöt, nähtiin keskeisenä osana menestystä. Kommentit nostivat esiin myös kehitteillä olevia innovaatioita, kuten tekoälyn hyödyntämisen lajittelussa ja hiilijalanjäljen seurannassa.

Kuva 7. Liikkeet ReTunassa olivat erikoistuneet tiettyihin second hand tuotteisiin, kuten tässä kuvassa vintage huonekaluihin. Kuva: Johanna Järvinen

Inspiraatiota Etelä-Savoon ja jatkokeskustelua

ReTunan esimerkki osoitti, kuinka politiikka, rahoitus, logistiikka ja yhteistyö ovat kiertotalouskeskuksen menestyksen kulmakiviä. Kunnallinen tausta ja jatkuva yhteiskehittäminen sidosryhmien kanssa nähtiin mallina, joka voisi inspiroida vastaavia ratkaisuja myös Etelä-Savoon.

Matka jatkui Tukholman kautta Helsinkiin, jossa benchmarking-ohjelma päättyi ostoskeskus Redin kiertotalousteemoihin tutustumiseen, jossa koettiin hieman erilainen sovellus second hand klusterin toiminnasta.

2.5 Helsinki – Redin kiertotalouskerros

Benchmarkkausmatkan viimeisenä kohteena ryhmä tutustui Helsingin Kalasatamassa sijaitsevan Redin ostoskeskuksen kiertotalouden- ja vastuullisuusteemoihin. Ostoskeskuksen kolmannen kerroksen tunnettujen second hand -toimijoiden kuten UFF, Fida ja Kierrätyskeskuksen rinnalle oli luotu pienyrittäjille suunnattu yhteinen liiketila Second Hand Marketin yhteyteen. Heille oli varattu omat pienet myyntipisteet second hand -tuotteiden, tuunausten ja käsitöiden myyntiin. Yhteinen myymälä- ja kassahenkilökunta teki toimintamallista pienyrityksille resurssitehokkaan.

Yhteisöllinen olohuone ostoskeskuksessa

Redin alemmista kerroksista löytyvä Vapaakaupungin Olohuone toimii yhteisöllisenä tilana, jossa järjestetään tapahtumia ja työpajoja kestävä elämäntavan tueksi. Tilassa on muun muassa kirjanvaihtopiste, tuunauspaja ja mahdollisuus osallistua hävikkiruoan kokkailuun ja yhteisruokailuihin.

Redin kauppakeskus on tarjonnut olohuoneen tilat maksuttomasti yhteisölliseen käyttöön. Käytön ja operatiivinen vastuu on ulkoistettu Helsinki Urban Art ry:lle. Yhdistys järjestää tilassa toiminnan sisällön sekä ylläpidon. Kauppakeskus markkinoi tilaa, mutta päävastuu tilojen toiminnasta, tapahtumista ja yleisestä konseptista on Helsinki Urban Artin tuottajilla.

Kuva 8. Olohuoneen lämmin tunnelma syntyi rennosta, värikkästä ja kierrätysmateriaaleilla toteutetusta sisustuksesta. Kuva: Maarit Randelin

Hävikkiruokaa ja vastuullista kulutusta

Redissä toimi myös pieni WeFood-hävikkiruokakauppa, joka myy käyttökelpoista ruokaa, jota muuten uhkaisi jätteisiin joutuminen. Valikoimassa oli esimerkiksi parasta ennen -päiväykseltään vanhentuneita kuivatuotteita ja säilykkeitä, jotka olivat kuitenkin edelleen täysin syömäkelpoista. Kauppa tekee yhteistyötä myös Vapaakaupungin Olohuoneen hävikkiruokatapahtumien kanssa. Kaupan toiminnasta vastasi yhdistys, ja sen arkea pyörittivät vapaaehtoiset.

Yhteenveto ostoskeskuksen kokemuksista

Redin kiertotalouskerros jäi mieleen inspiroivana ja käytännönläheisenä esimerkkinä siitä, kuinka kiertotaloutta voisi integroida kaupunkikeskuksiin ja kuluttajien arkeen myös pienemmissä kaupunkikeskuksissa. Monien kauppakeskusten haasteena ovat tyhjillään olevat liiketilat. Second hand -toimijoiden ja yhteisöllisten tilojen tuominen keskuksiin voisi elävöittää niitä ja lisätä niiden vetovoimaa.

Kierros tarjosi uusia ajatuksia erityisesti pienyrittäjien tukemisesta, yhteisöllisyyden rakentamisesta ja tilojen monikäyttöisyydestä. Redi osoitti, että kiertotalous ei ole pelkästään toimialan murros, vaan myös kulttuurinen muutos, jota voidaan tukea fiksulla tilasuunnittelulla ja matalan kynnyksen ratkaisulla.

Kuva 9. Second hand -toimintaa Redissä esitteli Essi Paltamaa (marketing manager) jonka opastuksella saatiin kattava katsaus Redin eri vastuullisuusteemoihin. Kuva: Maarit Randelin

Matkapäiväkirjasta poimittua

Kalasataman Vapaakaupungin Olohuone herätti benchmarking-ryhmässä suurta ihastusta. Tilassa kiertotalous näkyi konkreettisesti esimerkiksi kirjojen vaihtopisteessä, askartelumateriaaleissa ja säännöllisesti järjestettävissä tekstiilien vaihtotapahtumissa. Vuosittain tilassa pidetään jopa noin 330 tapahtumaa, kuten taidenäyttelyitä, keikkoja, kirjojen- ja vaatteiden vaihtoa sekä pelien kierrätystä. Yhteisöllinen ja luova ilmapiiri teki vaikutuksen ryhmäläisiin.

Ryhmässä pohdittiin, miten vastaavanlainen vastuullisuuteen perustuva yhteisötila voisi toimia myös taloudellisesti kestävällä pohjalla esimerkiksi sponsorien tuella, jolloin tilojen käyttö pysyisi edullisena. Malli nähtiin kiinnostavana myös Etelä-Savon näkökulmasta. Samalla keskusteltiin kiertotalouden kaupallisesta kehittämisestä, kuten second hand -toimijoiden klusteroinnista kauppakeskuksissa asiakasvirtojen ja synergian luomiseksi.

Redin second hand -kerrosta pidettiin onnistuneena esimerkkinä vastuullisuusstrategian integroimisesta liiketoimintaan. Second hand -toiminta nähdään vahvasti osana Redin imagoa, ja sen pilottimallia halutaan kokeilla myös muissa ostoskeskuksissa. Esimerkiksi Iso Omena ja Itäkeskus ovat jo ottaneet mallia Redin toiminnasta kehittäessään omia kiertotalousalueitaan.

3. Matkan opit ja havainnot

Kiertotalouden benchmarkkausmatka osoittautui erittäin onnistuneeksi kokonaisuudeksi niin sisällön, kokemuksellisuuden kuin myös verkostoitumisenkin osalta. Matka tarjosi osallistujille mahdollisuuden tutustua konkreettisiin kiertotalouden ja jakamistalouden ratkaisuihin sekä Suomessa että Ruotsissa. Kohteet, kuten Tampereen Vuoreksen jakamistalouden palvelut, Eskilstunan ReTuna-kiertotalousostoskeskus ja Helsingin Redin kiertotalouskerros, toivat esiin eri mittakaavan ja kehitysvaiheen kokeiluja, joista saatiin runsaasti käytännön tietoa niiden toimivuudesta ja uusia ideoita niiden soveltamisesta omaan kaupunkiin.

3.1 Työpajan tuloksia matkasta

Matkan jälkeen järjestettiin osallistujille työpaja, jossa pohdittiin kuinka voitaisiin hyödyntää benchmarkkausmatkalla nähtyjä kierto- ja jakamistalouden konkreettisia esimerkkejä myös Etelä-Savossa, sekä Jyväskylässä. Työpajan osallistajat määrittivät erilaisia toimintoja, joita olisi mielenkiintoista lähteä kehittämään jatkossa. Tässä muutama konsepti, joita työpajassa käsiteltiin:

1. Second hand -liikkeet ja kiertotalouskeskittymät

Työpajassa ideoitiin second-hand-liikkeiden sijoittamista näkyvämmille paikoille, kuten kauppakeskuksiin tai keskusta-alueelle yhteiseen tilaan. Esimerkiksi erillinen second-hand-kerros kauppakeskuksessa tai tuotteittain jaoteltu kiertotalouskauppakeskus nähtiin mahdollisina kehityssuuntina. Mikkelissä second hand -liikkeet sijaitsevat pääosin hajallaan kaupunkikeskustan laitamilla, mutta jatkossa kiertotalouskeskittymä voisi olla osa ydinkeskustan elävöittämistä.

Keskeisiksi menestystekijöiksi tunnistettiin laadukkaaseen valikoimaan ja selkeään tuotekategoriointiin panostaminen. Myymälöiden visuaalinen houkuttelevuus, asiakaslähtöinen palvelukonsepti ja vahva brändäys nousivat tärkeiksi menestystekijöiksi. Erityisesti pohdittiin, miten second-hand-myynti voisi toimia uuden tavaran myynnin rinnalla ja olla samalla kestävä kuluttamisen vetovoimainen vaihtoehto.

2. Laina- ja vuokrauspalvelut

Mikkeliin voitaisiin tuoda Lainappi tai vastaava tavaroiden vuokrauspalvelutoimija. Tämän tai muun vuokrauspalvelun avulla edistettäisiin jakamistaloutta ja tehtäisiin tavaroiden ja laitteiden lainaaminen helpoksi, jolloin se vähentäisi tarvetta ostaa omia, harvoin käytettäviä tavaroita. Lainattavia esineitä voisivat olla esimerkiksi tekstiilipesuri ja retkivarusteet.

3. Kehitettävä konsepti: Kiertotalouden yhteisötila – “Kaupunkiolohuone”

Kaupunkiolohuone olisi keskustan tai kauppakeskuksen yhteyteen sijoitettava matalan kynnyksen monikäyttötila, joka toisi jakamis- ja kiertotalouden konkreettisesti osaksi asukkaiden arkea. Tilan tavoitteena olisi edistää vastuullista kuluttamista, yhteisöllisyyttä ja kestävä elämäntapaa helposti lähestyttävällä tavalla. Malli pohjautuu Helsingin Redin Vapaakaupungin Olohuoneen esimerkkiin, ja se olisi suunniteltavissa paikallisiin olosuhteisiin sopivaksi esimerkiksi Mikkeliissä tai Jyväskylässä.

Tilassa voisi toimia myös esineiden lainaus- ja vaihtopiste, esimerkiksi kodin käyttövälineille, retkivarusteille tai kirjoille. Tilaan voitaisiin tuoda myös kierrätystoimintaa tukevia palveluja, kuten korjauspajoja, ompeluiltoja ja kierrätysmateriaaleihin perustuvia askartelutyöpajoja. Tila palvelisi samalla myös paikallista kulttuuritoimintaa tarjoamalla näyttelyseinän tai esiintymistilan esimerkiksi nuorille, taiteilijoille tai järjestöille.

Kaupunkiolohuoneen toimintaa voitaisiin suunnitella yhteistyössä kauppakeskusten omistajien, kaupungin ja paikallisten järjestöjen kanssa. Tila voisi toimia osana kaupan alan yritysten vastuullisuusstrategiaa ja tukea esimerkiksi yritys vastuuraportoinnin sosiaalista vastuuta. Myös kaupungin oma kestävä kehityksen työ, kuten ilmasto- ja resurssiviisaisohjelmat, voisivat kytkeytyä tilan toimintaan. Malli olisi monistettavissa eri paikkakunnille, ja erityisesti nuoret nähtiin keskeisenä kohderyhmänä, joiden kautta kiertotalouden arvoja ja toimintamalleja voidaan edistää luontevasti ja osallistavasti.

3.2 Matkanjohtajan havainnot ja johtopäätökset

Benchmarkkausmatka tarjosi ainutlaatuisen mahdollisuuden syventää osallistujien välistä verkostoitumista ja luoda uusia yhteyksiä eri kaupunkien, organisaatioiden ja hankkeiden välille. Matkan aikana oli aikaa tutustua ja vaihtaa ajatuksia paitsi kiertotaloudesta, myös oman työn kehittämistarpeista ja ideoista. Reissun jälkeen yhteistyö on alkanut kehittyä monella rintamalla niin uusien hankkeiden- kuin myös yhteisten kierto- ja jakamistalouden tavoitteiden edistämisessä.

”Iso kiitos, kannatti lähteä! Todellakin tarvitaan lisää vastaavanlaisia matkoja.”

”Kaikin puolin hyödyllinen reissu ja monipuolisen porukan olit saanut koottua matkaan mukaan.”

Kuva 10. Matkanjohtajana toimi Jakamistalouden kehittäminen Etelä-Savossa-hankkeen projektipäällikkö Johanna Järvinen (kuvassa). Matkan tuliaisina saatiin mukaan paljon hyviä ideoita ja ajatuksia paikallisen kierto- ja jakamistalouden kehittämiseksi. Kuva: Maarit Randelin

Kuntien rooli uusien toimintamallien kehittämisessä

Matka lisäsi osallistujien ymmärrystä kiertotalouden erilaisista liiketoimintamalleista ja palvelujen järjestämisestä monenlaisissa toimintaympäristöissä. Erityisesti heräsi oivalluksia siitä, kuinka vahva poliittinen tahto ja kuntien oma kehitystyö voivat mahdollistaa uudenlaisten konseptien synnyn ja skaalautumisen.

Uusien kokeilujen ja konseptien kehittäminen vaatii usein alkuvaiheessa kunnan tukea. Erityisesti tukea tarvitaan ”ensiriskien” kantamiseen ja raskaamman kehitystyön mahdollistamiseen ennen kuin toimintamallit saadaan siirrettyä yrittäjävetoisiksi ja markkinaehtoisiksi. Kaikki kunnat eivät kuitenkaan ole halukkaita ottamaan tätä roolia, sillä monilla pienillä kunnilla on tiukka taloustilanne, ja toiminta on rajattu pääasiassa lakisääteisiin tehtäviin. Innovatiiviset, mutta kuntien varsinaisiin velvoitteisiin kuulumattomat tehtävät saatetaan nähdä riskialttiina menoerinä, joiden tuloksellisuudesta ei ole takeita.

Pienillä kunnilla on mahdollisuus erottautua rohkean kehittämisen kautta. Omaan profiiliin sopivien toimintamallien kokeilut ja niihin panostaminen voivat vahvistaa koko kunnan elinvoimaa, työllisyyttä ja vetovoimaa.

Silti juuri pienillä kunnilla olisi mahdollisuus erottautua rohkean kehittämisen kautta. Omaan profiiliin sopivien toimintamallien kokeilut ja niihin panostaminen voivat vahvistaa koko kunnan elinvoimaa, työllisyyttä ja vetovoimaa. Tämä tuli hyvin esiin esimerkiksi Ruotsin Eskilstunassa, jossa kunta on ollut ratkaisevassa roolissa ReTuna-kiertotalousostoskeskuksen syntyemisessä ja menestyksessä.

Asukaslähtöisyys, kokeilujen suunnittelu ja viestinnän tärkeys

Kuntaorganisaation on hyvä suunnitella kokeilut huolellisesti ennen niiden toteuttamista. Tämä oli keskeinen oppi, joka nousi esiin Tampereen Vuoreksen alueen jakamis- ja kiertotalouden esimerkeistä.

Erityisen vaikuttavaa oli, kuinka asukaslähtöisesti kehitystyötä oli tehty. Ennen kokeilujen käynnistämistä kunta selvitti perusteellisesti asukkaiden tarpeet liikkumisen-, palveluiden- ja yhteisten tilojen osalta. Kehitetyt ratkaisut pohjautuivat juuri näihin tarpeisiin. Näin varmistettiin, että kokeilut tukivat aidosti asukkaiden arkea, loi lisäarvoa ja tarjosi toivottuja kestävän kulutuksen vaihtoehtoja heille.

---

*Kuntalaiset omaksuvat uusia palveluita ja toimintatapoja usein hitaasti.
Siksi on tärkeää viestä kokeiluista laajasti ja selkeästi, ja varata kokeiluille
riittävän pitkä toteutusaika.*

Benchmarkkauksessa nousi esiin myös se, että kuntalaiset omaksuvat uusia palveluita ja toimintatapoja usein hitaasti. Siksi on tärkeää, että kokeiluista viestitään laajasti ja selkeästi, ja että kokeiluille varataan riittävän pitkä toteutusaika. Tämä antaa asukkaille mahdollisuuden tutustua uusiin palveluihin rauhassa, kokeilla niitä ja lopulta omaksua ne osaksi arjen toimintaansa. Viestinnässä hyödynnettiin asuinalueiden omia sähköisiä viestintäkanavia ja tapahtumia, joissa palveluita esiteltiin matalalla kynnyksellä ja ohjatusti.

Kiertotalouden yhteistyömallit ja klusterit

Matkan aikana päästiin tutustumaan monenlaisiin kiertotalouden yhteistyömalleihin ja niin sanottuihin klusterikonsepteihin, jotka erosivat toisistaan kooltaan, rakenteeltaan ja toimintatavaltaan.

Jyväskylässä second hand -liikkeet sijaitsivat hajallaan eri puolilla keskustaa omissa tiloissaan. Yrittäjät olivat kuitenkin verkostoituneet keskenään ja tukivat toistensa toimintaa muun muassa ohjaamalla asiakkaita toisen liikkeen puoleen, mikäli omasta valikoimasta ei löytynyt sopivaa tuotetta. Verkostomaista yhteistyötä halutaan edelleen syventää Jyväskylässä ja malleja tällaiseen on kehitteillä second hand toimijoiden kesken myös muissa kaupungeissa.

Helsingin Redin ostoskeskuksessa second hand -liikkeet oli keskitetty samalle alueelle, mikä lisäsi niiden näkyvyyttä ja toi ostoskeskukselle omaleimaisen ja vetovoimaisen imagon. Vaikka liikkeet sijaitsivat fyysisesti lähekkäin, jäi osittain epäselväksi, kuinka syvällistä yhteistyötä niiden välillä todellisuudessa tehtiin. Vaikutelmaksi jäi, että yhteistyö saattoi jäädä enemmän rinnakkaiselon ja yhteisen markkinoinnin tasolle, vaikka läheinen sijainti tarjoaisi mahdollisuuksia myös laajempaan yhteistoimintaan.

Eskilstunan ReTuna-kiertotalousostoskeskuksessa yhteistyö second hand -liikkeiden välillä oli merkittävästi tiiviimpää. Liikkeet toimivat saman katon alla ja jakoivat keskenään kierrätykseen tuotuja materiaaleja. Tämä yhteistyö loi resurssiviisaan toimintamallin, jossa jätteen syntymistä onnistuttiin ehkäisemään tehokkaasti. Tiivis yhteistyö toi kuitenkin mukanaan myös haasteita, kuten yrittäjien välisiä ristiriitoja esimerkiksi toimintatavoissa. Niiden hallitsemiseksi otettiin käyttöön selkeät ja sitovat pelisäännöt, jotka ohjasivat toimintaa ja ehkäisivät konflikteja.

ReTunassa kiinnitettiin huomiota myös liikkeiden erikoistumiseen ja konseptien selkeyttämiseen. Jokainen myymälä keskittyi tietynlaisiin tuotteisiin ja asiakaskuntaan, jolloin ne eivät kilpailleet keskenään vaan täydensivät toistensa tarjontaa. Lahjoitettu tavara jaettiin liikkeille niiden valikoiman ja konseptin mukaisesti. Selkeä työnjako ja yhteisesti sovitut toimintatavat mahdollistivat sen, että yrittäjät pystyivät keskittymään oman liiketoimintansa kehittämiseen – tässä heitä tuettiin aktiivisesti myös ostoskeskuksen toimesta.

3.3 Benchmarkkausmatkan anti alueelliselle kehitykselle

Matka palveli erinomaisesti Jakamistalouden kehittäminen Etelä-Savossa-hankkeen tavoitteita. Benchmarkkauksen kautta vahvistettiin ymmärrystä siitä, miten jakamis- ja kiertotalous voivat tukea alueellista elinvoimaa, kestäväää kulutusta ja uutta liiketoimintaa. Esimerkit osoittivat, että onnistunut kehittäminen perustuu mm. ekosysteemiajatteluun missä julkinen sektori, yritykset ja kansalaiset toimivat yhdessä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Ekosysteemiajattelun soveltaminen Etelä-Savossa vahvistamaan vastuullista kehitystyötä

Benchmarkkausmatka vahvisti ymmärrystä siitä, että kiertotalouden ja jakamistalouden ratkaisut eivät synny tyhjiössä, vaan ne rakentuvat toimivien ekosysteemien varaan. Ekosysteemiajattelussa keskeistä on eri toimijoiden kuten kuntien, yritysten, oppilaitosten, yhteisöjen ja asukkaiden – välinen yhteistyö, jossa jokaisella on oma roolinsa yhteisten tavoitteiden saavuttamisessa.

Matkan aikana nähdyt toimivat käytännöt osoittivat, että onnistunut kehitys edellyttää koordinoitua vuorovaikutusta ja selkeitä vastuita, mutta myös tilaa kokeilulle ja yhteisluomiselle. ReTunan kiertotalousostoskeskus ja Tampereen Vuoreksen jakamistalouden esimerkit toimivat juuri tällaisina yhteiskehittämisen alustoina, joissa kaupungin strategiset tavoitteet, vastuullisuus ja yrittäjyys tukevat toisiaan.

Etelä-Savossa kiertotalouden ja jakamistalouden ekosysteemiä voitaisiin kehittää konkreettisilla yhteisöllisillä malleilla:

- Second hand -liiketoiminnan kehittäminen joko fyysisinä keskittyminä, kuten yhteistiloina ostoskeskuksissa, tai verkostomaisena kumppanuutena, jossa yrittäjät tukevat toistensa toimintaa ja näkyvyyttä, järjestävät yhteisiä tapahtumia sekä toteuttavat markkinointiyhteistyötä.
- Jakamistaloutta voitaisiin edistää tuomalla tavaroiden lainaamis- ja vuokrauspalvelut, kuten Lainappi, helpommin asukkaiden arkeen. Tällaiset palvelut tarjoavat käyttöön harvoin tarvittavia esineitä ja vähentävät tarvetta omistaa
- Matalan kynnyksen yhteisötilana ”kaupunkiolohuone” toisi jakamis- ja kiertotalouden osaksi kuntalaisten arkea. Tila voisi tarjota esimerkiksi esineiden lainausta, vaihtoa, korjauspajoja sekä kulttuuri- ja työpajatoimintaa. Toimintojen kautta kävijät saisivat konkreettisia esimerkkejä vastuullisesta kuluttamisesta, kierrätyksestä ja resurssien jakamisesta. Tila voitaisiin toteuttaa yhteistyössä kauppakeskusten, kaupungin ja järjestöjen kanssa, tukien samalla vastuullisuustyötä ja ilmastotavoitteita.

- Yhteisiä liiketiloja voitaisiin hyödyntää pienyrittäjien, käsityöläisten tai opiskelijoiden kokeilualustoina. Tämä mahdollistaisi matalan kynnyksen yritystoimintaa ja oppimista samalla tukien paikallistaloutta ja kestävää kulutusta.

Näiden mallien suunnittelussa ja toteutuksessa korostuu paikallisten olosuhteiden huomioiminen, asukaslähtöisyys ja kokeilukulttuuri. Benchmarkkausmatka toi selvästi esiin, että kestävät ratkaisut eivät synny pelkästään kopioimalla, vaan vuoropuhelun, kokeilujen ja yhteistyön kautta. Nyt kaupungeilla on erinomaiset eväät kehittää omia, vaikuttavia kiertotalouden ja jakamistalouden konsepteja, jotka tukevat alueen elinvoimaa, kestävää kuluttamista ja yhteisöllisyyttä.